

Projektarbejde med børn i daginstitutionen

"Det er det børnene fascineres af, der er udgangspunktet for de projekter, vi laver. For eksempel gik jeg ned til "flagermusgrotten" ved kridtgraven med en gruppe drenge som starten på et af vores nuværende projektføløb. Vi så meget og oplevede meget forskelligt, men det der gik igen i deres tegninger var flasker, der var blevet efterladt. Temaet blev flasker, og det havde jeg ikke fundet på, hvis ikke jeg havde været åben overfor deres interesse."

Alice Kjær taler med stor indlevelse om det arbejde med projekter, som hun efterhånden har mere end ti års erfaring med, og som hun netop har udgivet en bog med konkrete anvisninger til: "Projektarbejde med børn i daginstitutionen - fra fascination til fordybelse".

Af Pernille Spliid Pilgaard

Børnehaven Tiziana, som Alice har været med til at starte op og være en del af siden 1994, er i sin pædagogiske profil og i projektarbejdet inspireret af Reggio Emilia filosofien. Ifølge Alice Kjær kan man dog også kalde det en anerkendende pædagogik eller noget helt tredje. Hun synes det er mere væsentligt at hæfte sig ved synet på børn og måden at arbejde med dem på end på selve betegnelsen for det. Projektarbejdet mener Alice Kjær også kan overføres til enhver daginstitution. Det kræver planlægning, organisering og samtidig åbenhed og fleksibilitet. Og så kræver det øvelse og opbakning, men får man øvet sig og er

BOGEN: PROJEKTARBEJDE MED BØRN I DAGINSTITUTIONEN - FRA FASCINATION TIL FORDYBELSE:

"Med udgangspunkt i konkrete projekter beskriver bogen nogle af de pædagogiske overvejelser, beslutninger og refleksioner, der er vigtige at gøre sig både før, under og efter et projektføløb, herunder den voksnes rolle. Den besvarer spørgsmål som: Hvordan kommer man i gang med et projekt? Hvilke børn skal deltage? Hvor ofte foregår projektarbejdet? Hvordan finder I et tema? Hvordan kan børnene bevare interessen for et tema så længe? Og: Hvor finder I tiden til det? "Det er en praktisk inspirationsbog, der giver læseren lyst til selv at gå i gang" (Uddrag fra bagsiden af "Projektarbejde med børn i daginstitutionen" af Alice Kjær).

Se mere på hjemmesiden www.dafolo.dk/projektarbejde

ALICE KJÆR:

- Alice Kjær dimitterede som pædagog fra Hjørring seminarium i 1984.
- Hun arbejdede en årrække i fritidsklubregi og var med til at starte DUS op i Aalborg kommune. Men hun savnede at komme lidt mere bag om pædagogikken. I fritidsregi handlede det meget om selve aktiviteterne og planlægningen af disse. Ligeledes var det små børn, hun havde uddannet sig til at have med at gøre.
- Først blev det til et par barselsvikariater i børnehaverregi, hvilket også passede bedre ind i det nystartede familieliv.
- I Tiziana, hvor Alice Kjær nu har været i snart 16 år, blev Alice Kjærs mulighed for at være med til udviklingen af en institution, der ikke alene udseendemæssigt er inspireret af Reggio Emilia men også er det i dens pædagogiske profil.
- I 2002 blev Alice Kjær færdig med en pædagogisk diplomuddannelse, som var taget på fuld tid.
- Alice Kjær savnede at komme endnu mere ind bag sin praksis og pædagogik, hun ønskede at vide mere om ophav og teori. I 2009 blev Alice således færdig med sin kandidatuddannelse i almen pædagogik fra Danmarks Pædagogiske Universitets-skole efter 4 år som deltidsstuderende og med masser af viden om egen praksis som alle hendes opgaver under studiet havde taget udgangspunkt i.
- I 2010 udgiver Alice Kjær bogen "projektarbejde med børn i daginstitutionen".

vedholdende åben overfor børnenes fascinationer, eller det der vækker deres interesse, så får man rigtig meget foræret.

Læring og udvikling, som kan nyttes til arbejdet med læreplaner

Flasker er ikke bare flasker, ifølge Alice Kjær: *"En flaske har som genstand dybde og indhold. Det er børnene faktisk i stand til at se."* Udover flaskens udtryk rent visuelt, kan man også få musik ud af flasken, og nogle af tonerne er lyse mens andre er mørke. Flasken kan bruges som led i bygningsværker og konstruktioner, og her bliver det også interessant at se, hvor meget henholdsvis flasken og den tomme dåse kan bære. Flasken er dekoreret ikke blot med farve og form, men har en trykt tekst på sig. Flaskerne kan også sorteres efter størrelse, og så findes der megen viden i, hvordan flasken genbruges og, hvad pant B og A er i tal, og hvordan det ser ud i penge - derfor kan en tur til den lokale købmand for at få fremvist pantsystemet i aktion være interessant.

Fælles for al denne læring er, at den ligger i forlængelse af børnenes interesse og fascination og at mange læreplanstemaer nås gennem børnenes egne fascinationspunkter, som pædagogen er åben overfor og følger op på. En tegning af flasken bliver både et kulturelt og sprogligt udtryk, uden at det var planlagt på forhånd, og brugen af dåserne til at lave robotter kobler ligeledes kultur og udtryk sammen med læring om miljø og genbrug. Naturfænomener repræsenteres gennem massefyldte, når børnene oplever forskel i vægt

og form, når flasker og dåser skal bære en konstruktion. Og pantsystemet hjælper til en talforståelse, der er koblet direkte til et levet hverdagsliv, hvor de fleste børn er stødt på flasker og dåser derhjemme eller andre steder. Således springer læreplanstemaer ud af de eksempler, Alice Kjær henviser til.

Børn med evne og lyst til at fordybe sig og lære

Den store lærings- eller udviklingsgevinst skal dog ses i det, at børnene får tid og mulighed for at fordybe sig. Og sjældent sker det da heller ikke, ifølge Alice Kjær, at børnene opponerer mod, at der går alt for lang tid til, at de skal fordybe sig igen: *"De nyder det, og fordi det er med udgangspunkt i det, der interesserer dem, så sker fordybelsen helt af sig selv, og den er så vigtig, for det er der, at der åbnes for læring og udvikling. Vi mener, at det at de får mulighed for at fordybe sig i et lille område gennem et projekt, giver meget mere på læringsiden generelt, end det sporadisk at berøre alt for mange temaer"...* *"den sans for at koble og tænke enkle genstande meget bredere og i relation til meget forskelligt, samt øvelsen i fordybelse og glæden ved det, gør vores børn meget parate og gode til at "lære" videre i et skoleforløb også."*

Etik

Når Alice Kjær mener, at projektarbejde har en række kvaliteter, er det ikke alene fordi fordybelsen giver børnene end dybere viden om det, der interesserer dem.

Det er også det, at der som udgangspunkt faktisk ligger en respekt i forhold til, hvad det er

børnene interesserer sig for. Fordybelse er jo ikke noget man kan kræve, men stimulere til ved at få øje på, hvor børnenes øjne vandrer hen. Det kræver ikke mindst noget af pædagogen, en ekstrem lydhørhed og åbenhed, nærvær og megen øvelse. Man skal altså koncentrere sig rigtig meget om, hvad det er børnene "rent faktisk siger", hvis man vil derhen, hvor deres fascination befinder sig og lægge sin "voksne forforståelse" fra sig.

Det næste er oplevelsen af at skabe og blive glad for det udtryk, man har i sine produktioner.

Det støttes af denne måde at arbejde med tingene på. Der er ingen forkerte udtryk, men de er alle interessante, ligeværdige og dybe rent indholdsmæssigt. Tegningen af en flaske, som er lidt for buttet til at ligne en regulær ølflaske, er faktisk en flaske med en mand i, fordi formen kunne repræsentere en mand.

Et inkluderende fællesskab

Og hvordan opdager man så, at der faktisk er en mand i flasken? Børnene i en projektgruppe inspirerer hinanden og støtter hinanden. Jævnt tit bliver "produktionerne" lagt eller stillet frem, og børnene ser på den læring, de har været igennem og reflekterer over denne, samt ser på hinandens produktioner. Og fordi børnegruppen bliver så gode til at fordybe sig og fascineres af andet end konkrete former - og har lov til det - så bliver den buttede ølflaske en flaske med en mand i.

Børnene lærer altså også rent socialt at omgås hinanden med respekt for og interesse i de forskellige udtryk kammeraterne har, og her er der ikke noget der er forkert eller rigtigt, det har alt sammen en dybde og et indhold.

På den måde er projektarbejdet også i lighed med mange andre forsøg på deltagelse i børnenes fællesskaber et godt udgangspunkt for at skabe inklusion. Den voksne kan meget mere bevidst gå "ind og styre" processer i en retning, hvor alle tilgodeses med deres forskelligheder, og selve synet på læring, udvikling og udtryk gør rammerne fleksible, hvilket er nødvendigt, når der skal arbejdes inkluderende.

Det hverdagsnære

Det kræver selvfølgelig en prioritering af ressourcer at arbejde således, men ifølge Alice Kjær, er Tiziana heller ikke institutionen, der ofte tager i skøjtehallen eller zoologisk have. Ofte har ture ud af huset i det hele taget relation til projekter, og da projekterne ofte beskæftiger sig med "det hverdagsnære", så vil en tur til den lokale købmand for at få vist pantsystem i aktion i en levende maskine have en større værdi og vække yderligere fascination hos børnene end skøjtehallen.

Og så sidder forfatteren til denne artikel og bliver glad på børnenes vegne, fordi de får mulighed for at fascineres ved det enkle og nære og lærer at se dybden i det.

KORT OM REGGIO EMILIA

Reggio Emilia er en by i Norditalien. Her blomstrede et nyt syn på børneopdragelse og barnet op umiddelbart efter 2. verdenskrig.

Læreren, psykologen og filosofen Loris Malaguzzi (1920-1994) var manden, der inspirerede til et nyt og anderledes syn på børn og børneopdragelse. Loris Malaguzzi tilsluttede sig som ung lærer nogle kvinders private initiativ til opbygning af børneinstitutioner. Deres intention var at etablere en demokratisk pædagogik, i option til den katolske og meget autoritære opdragelse der så børn som "tomme tavler", og som hidtil havde været meget dominerende. Malaguzzi så barnet som kompetent og i besiddelse af mange ressourcer og potentialer. Dette nye syn på barnet udfordrede den pædagogiske praksis, og pædagogerne måtte gå nye veje i udfordringen af børns udvikling. Malaguzzi sammenfatter i sit digt "*Et barn har hundrede sprog*", at et barn fødes med utallige muligheder, udtryk og evner, men frarøves de 99 af skolen og kulturen, som skiller "hovedet fra kroppen". For Malaguzzi blev det centralt, at pædagogikken gav mulighed for at udvikle alle barnets "hundrede sprog".

Indenfor Reggio Emilia-filosofien handler det derfor om at tilrettelægge et pædagogisk miljø, der tilgodeser barnets alsidige personlighedsudvikling. Pædagogens opgave er at udfordre barnets sansoplevelser og give rum for fordybelse, så barnet får mulighed for at skabe og udfolde sig kreativt, fantasifuldt og eksperimenterende. Denne skabende proces anses for vigtig, fordi barnet herigennem bearbejder sine iagttagelser og oplevelser, som det sker, når barnet tegner, maler, fabulerer, leger, laver musik, drama, konstruerer fx med klodser og så videre.

